

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 34/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift
2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 27. mai 2019

I behandlingen har deltatt: Claus Krag Brynildsen
Mille Haslund Mellbye
Edvin Værøy
Lars Christian Finstad

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.

1. Sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter kompensasjonsordningens del II (65 G) etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften) § 4a.

██████████, heretter kalt klager, er født ██████████. Klager tjenestegjorde som ██████████ i ██████████ i ██████████ og ██████████ og i ██████████ i perioden ██████████.

Klager vokste opp i ██████████ med to yrkesaktive foreldre og ██████████. Klager beskriver en god oppvekst, et godt forhold til foreldrene og hvor foreldrehjemmet var en «safe haven» når han har hatt det vanskelig. Klager ble utsatt for både psykisk og fysisk mobbing i grunnskolen. Klager var forlovet fra han var ██████████ til ██████████ år, hadde et forhold da han var i utenlandstjeneste og var gift i perioden ██████████ til ██████████. Klager ██████████ og er i dag i et forhold.

Klager begynte på ██████████ på videregående, men sluttet pga. matematikken. Han startet deretter på linje for ██████████ på ██████████ videregående skole, men gikk ikke videre med denne utdanningen da han ikke fikk lærlingeplass. Frem til førstegangstjenesten, hadde klager småjobber som ██████████. Klager tjenestegjorde som ██████████ på ██████████, men ble overflyttet etter 4 måneder som følge av tilpasningsvansker og psykiske helseproblemer. Den resterende delen av førstegangstjenesten ble avtjent som ██████████ på land i ██████████.

Etter militærtjenesten, hadde klager flere korte arbeidsforhold før han søkte seg til utenlandstjeneste. Klager tjenestegjorde som ██████████ i ██████████ i ██████████ og ██████████ og i ██████████ i perioden ██████████ – ██████████. Kontingentene er beskrevet som krevende med hyppige granatnedslag både i og utenfor leiren, beskytning fra skarpskyttere og høy minefare. Klager har selv beskrevet flere episoder som han opplevde som skremmende, som for eksempel at han ved en anledning hadde oppholdt seg på et minelagt område under et arrangement og var vitne til et granatnedslag i leirens postbil hvor sjåføren senere døde av skadene.

Da klager kom hjem fra ██████████, tok han småjobber gjennom ██████████. Klager fikk deretter mer stabile arbeidsforhold som ██████████ og ██████████ frem til 2002. Klager falt ut av arbeidslivet i 2002.

I tiden etter ██████████ opplevde klager å ha søvnproblemer og hyppige mareritt. De første årene var marerittene preget av opplevelser i oppveksten, men etter hvert utviklet disse seg til mareritt om hva som helst. Klager har fremdeles søvnproblemer og har en forhøyet skvettenhetsrespons. I sosiale relasjoner har klager en vedvarende følelse av å være utenfor, og sliter med å opprettholde normale relasjoner eller tilbringe lengre tid med andre. Klager reagerer på høye lyder og på spesielle lukter og kan reagere med aggresjon eller sinne dersom spesielle tema dukker opp i en samtale. Det er også beskrevet at klager kan være ensidig opptatt av å snakke om tjenestetiden i ██████████. I 2000 fikk klager for første gang et alvorlig «flashback» til ██████████ med etterfølgende panikkanfall. Dette gjentar seg de påfølgende årene og klager utvikler samtidig en depressiv tilstand.

Klager ble henvist til behandling for første gang i 2003. SPK har i sitt vedtak lagt til grunn at henvisningen ikke skyldes FN-tjenesten, men heller depresjon etter samlivsbrudd, personlighetsproblematikk og belastningen av at klager falt ut av arbeid i 2002. Etter 2003 gjennomgikk klager polikliniske behandlinger på ██████████ hvor det ble antydning diagnostisk sannsynlig PTSD og eventuell underliggende personlighetsproblematikk. I 2016 påbegynte klager behandling hos psykologspesialist ██████████ ved ██████████ DPS hvor diagnosen PTSD med utgangspunkt i klagers påkjenninger i ██████████, ble satt. Det er i tillegg utarbeidet spesialisterklæringer av psykiater Weisæth og psykiater Myrvang.

I vedtak fra NAV datert 8. mai 2015 fikk klager avslag på krav om yrkesskadeerstatning. NAV fant det ikke bevist at det forelå årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og FN-tjenesten.

Krav om kompensasjon etter kompensasjonsordningens del I (35 G) ble fremsatt av advokat Tuflått på vegne av klager i brev datert 16. juni 2010.

I vedtak datert 15. oktober 2014 avslo SPK klager sitt krav på både kompensasjon og billighetserstatning. Vedtaket ble påklaget av advokat Tuflått i brev datert 9. desember 2014.

SPK opprettholdt sitt vedtak og saken ble oversendt Klagenemnda for kompensasjon og billighetserstatning. I vedtak 19. juli 2016 henviste klagenemnda saken tilbake til SPK for ny behandling og innhenting av ny spesialisterklæring.

SPK innhentet ny spesialisterklæring fra psykologspesialist Myrvang datert 28. februar 2017. Erklæringen er avgitt i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen.

I erklæringen konkluderer Myrvang med at klager lider av Posttraumatisk stressforstyrrelse og depresjon og hvor sykdomsbildet preges av intrusjon, irritabilitet og atferdsavvik i dagliglivet. Varig medisinsk invaliditet er vurdert til å være 34 %.

Basert på erklæringen og øvrig grunnlagsdokumentasjon i saken, fattet SPK den 23. mai 2017 vedtak om at klager har blitt påført en psykisk belastningsskade som følge av FN-tjenesten som ga grunnlag for kompensasjon etter ordningens Del I (35 G) pålydende kr. 3 277 190, men at det ikke var grunnlag for kompensasjon etter ordningens del II (65 G).

SPK begrunner sitt avslag på kompensasjon etter ordningens del II med at klager for første gang ble henvist til behandling i 2003 og at det dermed gikk lang tid uten at tjenesten ble trukket frem som en mulig belastende årsaksfaktor. SPK sitt syn er at henvisningen skyldes depresjon etter samlivsbrudd og personlighetsproblematikk, og ikke FN-tjenesten. Det vises også til at klager falt ut av arbeid i 2002 og at dette må ha vært en belastende faktor. SPK viser også til at klager i perioden 2012-2014 fikk utarbeidet spesialisterklæringer av psykiater Weisæth og psykiater Falkum og at konklusjonene i disse erklæringene i all hovedsak er annerledes enn det psykiater Myrvang har konkludert med.

Advokat Tuflått har på vegne av klager påklaget vedtaket i brev datert 15. august 2017. Advokat Tuflått anfører at klager ble traumatisert gjennom ekstreme situasjoner under tjenesten og at det i spesialisterklæringen er bevist at han opplever mareritt og flashbacks, depresjon og en konstant forhøyet aktivering. Det anføres videre at det ikke er avgjørende for saken at det ikke finnes objektiv dokumentasjon fra før 2003 og at klager allerede til sin første behandler, psykolog [REDACTED], beskrev at han har hatt det vanskelig siden han avsluttet militærtjenesten. Det anføres også at SPK ikke kan legge vekt på konklusjoner i de tidligere spesialisterklæringene fra psykiaterne Weisæth og Falkum og heller ikke på NAV-vedtak, ved spørsmålet om årsakssammenheng etter ordningens del II (65 G). Det vises til at klagers, objektivt sett, svært alvorlige opplevelser, klagers sårbarhet og store psykiske plager tilsier at vilkårene for å få tilkjent kompensasjon etter ordningens del II (65 G) er oppfylt.

SPK fant ikke grunnlag for å omgjøre vedtaket, og klagen ble oversendt klagenemnda.

Klager og hans advokat var tilstede under nemndsbehandlingen. En representant for SPK var også tilstede.

2. Om nemndas vurdering

Saken gjelder krav om kompensasjon etter kompensasjonsordningens del II (65 G) etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner § 4a.

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Det fremgår av § 3 annet ledd at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det er klager som har bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ertvervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som har bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Det stilles lempeligere krav til bevis etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 27. november 2010. Dette tolkningsnotatet må sees i lys av et presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014 hvor det fremgår at tolkningsanvisningen knytter seg til vurderingen av bevis som ligger langt tilbake i tid, og at mangel på tidsnære bevis for slike eldre forhold, ikke i seg selv vil føre til avslag på krav etter kompensasjonsordningen. Formålet er å fange opp de tilfeller som ligger langt tilbake i tid og hvor det ikke lar seg gjøre å fremskaffe tilstrekkelig med bevis som kan dokumentere at skadelidte ble påført en psykisk belastningslidelse under tjeneste.

Ved anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, danne grunnlag for vurderingen av om skadelidte er berettiget til en kompensasjon. I den sammenheng vil konsistensen i skadelidtes forklaring over tid ha særlig relevans, samt om skadelidtes forklaring om psykiske plager er avgitt på et tidspunkt forut for innføringen av kompensasjonsordningen. Der det foreligger opplysninger eller andre typer bevis som tilsier at det er andre og for tjenesten uvedkommende årsaker til skadelidtes psykiske plager, vil disse vektlegges etter alminnelige bevisregler. Dersom det foreligger holdepunkter for at de psykiske plagene skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon, vil det tale mot kompensasjon. Foreligger nedtegnelser mv. som ligger tett opp mot tjeneste, og som bidrar til å klarlegge skadelidtes tilstand på den tiden, vil de være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Foreligger slike opplysninger, er man utenfor området for tolkningsanvisningen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at skadelidte uansett ville ha fått sine plager eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

Etter forskriften del II gjelder de alminnelige krav til bevis, jf. forskriften § 4a, hvor det fremgår at det er de bevistema og beviskrav etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b som gjelder. Det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis under ordningens del II enn det som det er gitt anvisninger på etter del I. Utgangspunktet følger av de alminnelige erstatningsrettslige regler. Det er det mest sannsynlige faktum som skal legges til grunn. Den som krever erstatning har bevisbyrden. Prinsippet kommer til uttrykk i forskriften § 3, som slår fast at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være en sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det fremgår videre av forskriften § 3 at for å legge til grunn årsakssammenheng, må det fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet etter mandat fastsatt av Forsvarsdepartementet.

SPK har ved sin nye behandling av saken innhentet en spesialisterklæring fra psykologspesialist Arnold Myrvang, hvor det konkluderes med at klager har primærlidelse *F43.1 Posttraumatisk stresslidelse (ICD-10)* som følge av langvarig traumatisk eksponering av usedvanlig truende eller katastrofal natur under tjenesten, og sekundærlidelse *F33.1/2 Tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode moderat/alvorlig*. Varig medisinsk invaliditet er vurdert til å være 34 %.

Etter en gjennomgang av spesialisterklæringen og sakens dokumenter for øvrig, kan ikke nemnda se at det foreligger tungtveiende objektiv og tidsnær dokumentasjon som oppfyller beviskravene etter ordningens del II (65 G). Dokumentasjonen viser at klager hadde en ustabil tilværelse også før FN-tjenesten. Klagers beskrivelser av forholdene etter tjenesten er vage og uklare sammenlignet med hans beskrivelser av tjenestetiden. Nemnda slutter seg for øvrig til begrunnelsen til SPK i vedtak datert 23. mai 2017.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 38 555,00 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 15 timer og 50 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr. 38 555,- inkl. mva. i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo 30. juli 2019

Claus Krag Brynildsen
Varaleder for klagenemnda